

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 10 april 1931 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av beskickningshus i Tokio.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1931 dagtecknad proposition (nr 147), vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att dels för inköp av beskickningshus i Tokio å riksstaten för budgetåret 1931/1932 under tredje huvudtiteln anvisa ett extra anslag av 388,000 kronor, dels ock, med ändring av vad Kungl. Maj:t i propositionen den 6 februari 1931, nr 76, angående avlösning av en för Gamla Älvsborgs kungsladugård m. m. utgående avgäld föreslagit i fråga om dispositionen av avlösningssumman, taga denna summa, 400,000 kronor, i beräkning å inkomstiteln »Diverse inkomster» för budgetåret 1931/1932.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Efter att inledningsvis hava erinrat om att frågan om förvärv av beskickningshus i Tokio sedan många år varit föremål för uppmärksamhet och att åtskilliga förslag framkommit, vilka emellertid av kostnadsskäl visat sig ogenomförbara, har departementschefen meddelat, att år 1928 framlagts ett förslag om inköp för statens räkning av en till beskickningshus i alla avseenden väl lämpad fastighet. Denna fastighet vore belägen i en för beskickningsändamål synnerligen väl lämpad del av staden under adress 63 Zaimoku-cho, Azabu-ku. Den tillhörande tomten hade ett ytinnehåll av omkring 2,850 kvm. och omfattade även en vacker trädgård. Huset, vars volym vore omkring 4,500 kbm., vore byggt av betong och trä före 1923 års jordbävning, och då det utan större skador genomgått denna, ansåges byggnadssättet betryggande och lämpligt avpassat för de å orten rådande naturförhållandena. Byggnaden vore uppförd i en souterrainvåning och tre andra våningar. Fastigheten i fråga betingade ett inköpspris av 300,000 yen.

Byggnadsstyrelsen hade framhållit önskvärdheten av, att fastigheten inköptes för svenska statens räkning.

Då det emellertid icke i dåvarande läge befanns möjligt att ställa statsmedel till förfogande för inköp av den ifrågavarande fastigheten, såg sig utrikesministern nödsakad avböja förslaget. I syfte att trots denna svårighet tillvarata

det föreliggande tillfället att förskaffa beskickningen en tillfredsställande permanent förläggning, erbjöd sig då ett konsortium att inköpa fastigheten och upplåta den för beskickningsändamål. I detta sammanhang träffades under hand en överenskommelse av i huvudsak det innehåll, att sedan konsortiet verkställt inköp av fastigheten staten skulle äga optionsrätt till densamma till ett pris motsvarande inköpspriset med tillägg dels av ränta efter sex procent därå till den dag staten kunde finna lämpligt och möjligt att övertaga fastigheten, dels ock av samtliga kostnader för lagfart, registrering, underhåll, skatter och onera m. m., vilka kostnader konsortiet åtog sig att under tiden bestrida.

Den 18 september 1928 inköptes huset, varefter det omedelbart togs i bruk av beskickningen. Det nuvarande sändebudet, envoyén J. E. Hultman, förestaltade om en grundlig besiktning å fastigheten, varvid åtskilliga underhålls-, reparations- och andra byggnadsarbeten befunnos önskvärda.

Sedan dessa arbeten i väsentliga delar blivit genom konsortiets försorg utförda och fastigheten sålunda iordningställdt för sitt ändamål, ifrågasatte envoyén Hultman, i skrivelse till utrikesdepartementet den 23 augusti 1930, huruvida icke tidpunkten kunde anses vara kommen att slutföra det avtal om inköp av beskickningshus i Tokio, som förutsatts vid den år 1928 träffade preliminära överenskommelsen med fastighetskonsortiet. Med hänsyn till att detta fastighetsförvärv, sedan räntor och kostnader lagts till det ursprungliga inköpspriset, skulle betinga en kostnad, som den 1 juli 1931 skulle uppgå till över 650,000 kronor, ansåg departementschefen sig emellertid omöjliga kunna ifrågasätta, att i innevarande års statsverksproposition skulle för ifrågavarande ändamål upptagas ett anslagsäskande av denna storleksordning, varom departementschefen under november månad lämnade konsortiet underrättelse.

Departementschefen har härefter meddelat, att konsortiet, i en den 21 februari 1931 dagtecknad, till departementschefen ställd skrivelse, framfört ett erbjudande till svenska staten att på för statsverket väsentligen fördelaktigare villkor, än tidigare förutsatts, förvärva den ifrågavarande fastigheten.

I nämnda skrivelse hade konsortiet framhållit, att en enskild donator möjliggjort för konsortiet att erbjuda svenska staten inköp av fastigheten på sådana villkor, att förvärvandet av fastigheten skulle bliva en ur rent ekonomisk synpunkt mycket fördelaktig transaktion. Konsortiet hade emellertid funnit sig böra vid detta erbjudande fästa det villkor, att avgörande i frågan från statens sida träffades under innevarande riksdag.

Under erinran om att ifrågavarande fastighet komme att den 1 juli 1931 representera ett värde av sammanlagt 363,397:77 yen, motsvarande efter nuvarande kurs 677,736:84 kronor, hade konsortiet framlagt följande anbud:

»Under förutsättning att Kungl. Maj:ts regering till 1931 års riksdag inkommer med proposition om statsinköp av den till Kungl. svenska beskickningen nu upplåtna och av konsortiet ägda fastigheten i Tokio, erbjuder sig konsortiet härmed att, med frånträdande av sina rättigheter till beräkning av fastighetens värde enligt tidigare under hand träffad överenskommelse, överlämna nämnda fastighet till svenska staten till ett pris av kronor 388,000 (trehundra-åttioåttatusen kronor), att av staten erläggas kontant och på en gång så snart ske kan efter riksdagens därom fattade beslut, dock senast den 1 juli 1931.

Konsortiet vågar uttrycka den förhoppningen, att vad som sålunda från konsortiets sida åtgjorts för att främja ett statsintresse i Fjärran Östern måtte av regering och riksdag uppskattas och godkännas.»

Departementschefen har härefter för egen del i ärendet anfört följande:

»Då vid tiden för utarbetandet av innevarande års statsverksproposition fråga väcktes om statsinköp på tidigare förutsatta villkor av den ifrågavarande fastigheten i Tokio, ansåg jag mig, såsom i det föregående omnämnts, icke kunna förorda framläggande av förslag härom till detta års riksdag. De skäl, som i allmänhet tala för inköp av beskickningshus i sådana länder, där Sveriges representation måste förutsättas vara av permanent karaktär, och de särskilda omständigheter, som framhållits till stöd för ett sådant fastighetsinköp i Tokio och som även i princip vunnit statsmakternas godkännande, syntes mig visserligen så beaktansvärda, att jag icke hyste någon tvekan om önskvärdheten i och för sig av ett dylikt fastighetsförvärf, men jag fann mig likväl icke kunna förelägga Kungl. Maj:t och riksdagen förslag om äskande för ifrågavarande ändamål av ett så stort belopp som det, varom då var fråga.

Det erbjudande, som nu gjorts, har visserligen icke helt andanröjt mina betänkligheter i nyss angivna hänseende. Men det har å andra sidan syntes mig innebära en så väsentlig reduktion av det tidigare ifrågasatta inköpspriset och möjliggöra ett fastighetsförvärf i Tokio till så gynnsamma villkor, att jag icke ansett mig kunna underlåta att upptaga det till allvarlig omprövning. Jag har därvid telegrafiskt anmodat sändebudet i Tokio yttra sig i fråga om det pris, vartill fastigheten nu erbjudits staten, och har sändebudet till svar härå i ett den 23 innevarande månad avsänt telegram på det varmaste tillstyrkt inköp av fastigheten under de nu erbjudna villkoren och samtidigt som sin mening uttalat, att det skulle vara ytterst beklagligt, om ett dylikt erbjudande icke antoges. Jag har vidare inhämtat förnyat yttrande i ärendet från byggnadsstyrelsen, som i ett den 24 februari 1931 dagtecknat utlåtande — under hänvisning till att från styrelsens sida i den här tidigare åberopade promemorian den 29 augusti 1928 inköp av den ifrågavarande fastigheten tillstyrkts till högre belopp — förklarat sig livligt tillstyrka inköpet till nu angivna pris av 388,000 kronor.

På grund av vad sålunda förekommit och då det med säkerhet torde kunna sägas, att en tillfredsställande lösning av Tokiobeskickningens lokalfråga icke framdeles kan förväntas komma till stånd på för staten så förmånliga villkor, som det föreliggande anbudet innebär, anser jag mig böra förorda, att hemställan nu göres till riksdagen om beviljande av medel för inköp av den ifrågavarande fastigheten i enlighet med detta anbud. Genom ett sådant inköp skulle ett såväl av vår officiella representation i Tokio som av för våra förbindelser med Japan i övrigt intresserade personer sedan länge livligt omfattat önskemål omsider bliva under opåräknat fördelaktiga villkor realiserat, och den definitiva lösning av frågan, som därmed skulle vinnas, skulle säkerligen utgöra ett icke oväsentligt stöd för utvecklingen av våra kommersiella och kulturella förbindelser med Japan, vilket lands växande betydelse såväl i det internationella samlivet i allmänhet som för viktiga svenska intressen av olika art synes mig göra det ytterligare önskvärt, att från svenska statens sida nu genom den föreslagna åtgärden skapas en fast replipunkt för tillgodoseendet av de svenska intressena i Fjärran Östern.

Därest staten i enlighet med det förslag, jag sålunda nu har för avsikt framlägga, från och med ingången av instundande budgetår övertager den ifrågavarande fastigheten, torde sändebudet i Tokio böra vidkännas en mot förmånen av fri bostad svarande nedsättning av det till honom utgående ortstillägget. I överensstämmelse med de principer, som tidigare tillämpats vid inköp av fa-

stigheter i utlandet, synes denna nedsättning lämpligen böra fixeras till 10,000 kronor, varjämte såsom bidrag till fastighetens uppvärmning och belysning skäpligen torde böra utgå ett belopp av 2,000 kronor. Då emellertid staten för ortstillägg för nästkommande budgetår redan blivit fastställd, torde sändebudet böra under budgetåret 1931/1932 erlägga en hyra av 10,000 kronor, minskat med angivna värmebidrag; och lärer frågan om erforderliga ändringar i staten för ortstillägg sedermera få anmälas i samband med regleringen av utgifterna under tredje huvudtiteln för budgetåret 1932/1933.

Något anslag för inköp av ifrågavarande beskickningshus har, såsom av det föregående framgår, icke beräknats i statsverkspropositionen. Vad angår beredande av medel för ändamålet ber jag få erinra om, att Kungl. Maj:t i en den 6 februari 1931 avlåten proposition, nr 76, på föredragning av chefen för socialdepartementet, föreslagit riksdagen dels medgiva avlösning av en från Göteborgs stad till statsverket för Gamla Älvsborgs kungsladugård m. m. utgående avgäld genom inbetalning till statsverket före utgången av år 1931 av ett engångsbelopp av 400,000 kronor, dels ock besluta, att detta belopp skall tillgodoföras statens domäners fond. Efter samråd med cheferna för social- och finansdepartementen förordar jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att vid behandling av nämnda proposition besluta, att berörda belopp, 400,000 kronor, i stället må tillgodoföras riksstatstiteln »Diverse inkomster» för budgetåret 1931/1932. Härigenom skulle täckning beredas för anslag till bestridande av kostnaderna för inköp av beskickningshuset i Tokio.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om inköp av den för beskickningshus i Tokio ifrågasatta fastigheten.

Beträffande dispositionen av den från Göteborgs stad inflytande avlösningssumman har utskottet yttrat sig i denna dag avgivet utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 76 angående avlösning av nämnda avgäld.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *inköp av beskickningshus i Tokio* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 under tredje huvudtiteln anvisa ett extra anslag av 388,000 kronor.

Stockholm den 10 april 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *N. J. M. Svensson* i Kompermåla, *E. J. G. Rosén, E. A. Lundell, C. I. Asplund, K. E. Andersson* i Eliantorp och *J. Sandén*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *A. Å. son Törnkvist* i Karlskrona, *G. Strindlund, P. M. Olsson* i Blådinge, *B. F:son Holmgren, E. G. E. Eriks-son* i Stockholm, *J. Olofsson* i Digernäs, *O. Nilsson* i Örebro och *A. Norsell*.

Stockholm 1931. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.